

Програмові вимоги з іспиту
«Історія України XIX – початку XX ст.»
(для студентів III курсу спеціальності 032 Історія та археологія)
(кінець XVIII – перша половина XIX ст.)

Теоретичні питання

1. Ліквідація автономного статусу на Лівобережній і Слобідській Україні в 60–80-х рр. XVIII ст.
2. Скасування Запорозької Січі. Запорізькі козаки на нових землях у кінці XVIII – XIX ст.
3. Колонізація Південної (Степової) України.
4. Поділи Речі Посполитої останньої третини XIX ст. та їх вплив на політичне становище етнічних українських земель.
5. Адміністративно-територіальний устрій Наддніпрянської України у складі Російської імперії в кінці XVIII – на початку XX ст.
6. Адміністративно-територіальний устрій західноукраїнських земель у складі Австрійської (Австро-Угорської) імперії в кінці XVIII – на початку XX ст.
7. Національна (етнічна) і соціальна структура населення України під імперською владою Росії та Австрії на зламі XVIII–XIX ст.
8. Російське самодержавство як політична система на Наддніпрянській Україні кінця XVIII – першої половини XIX ст.
9. Організація австрійської державної влади на західноукраїнських землях. Реформи «освіченого абсолютизму» в 70–80-х рр. XVIII ст.
10. Ідейні витоки і зміст українського національного відродження кінця XVIII – початку XX ст. Методологічні дискусії у висвітленні становлення модерної української нації.
11. Загальна періодизація національного відродження (модерного націотворення) кінця XVIII – початку XX ст. у працях українських і зарубіжних істориків.

12. Центри українського національного руху під російською та австрійською владою в кінці XVIII – першій половині XIX ст. Формування перших наукових центрів українознавства.
13. Народознавчі дослідження з української фольклористики і мовознавства на підросійській Україні першої половини XIX ст.
14. Історична наука Наддніпрянщини в процесі утвердження української національної самосвідомості в першій половині XIX ст.
15. Роль нової української літератури в національному відродженні на східноукраїнських землях.
16. Наукова стадія в національному відродженні Галичини в перші десятиліття XIX ст.
17. Діяльність «Руської трійці» – переломна подія в західноукраїнському національному русі. Послідовники «Трійці» в Галичині.
18. Особливості національно-культурного відродження на Закарпатті й Буковині в першій половині XIX ст.
19. «Українське питання» в баченні російської та австрійської влади й громадськості.
20. Україна в завойовницьких планах Наполеона I та ставлення до нього верхівки українського суспільства.
21. Воєнні дії 1812 р. на території України. Формування козацького і земського ополчення.
22. Вихідці з України на фронтах бойових дій та в партизанській війні проти французької армії (1812–1814 рр.).
23. Репресії російського царизму щодо українців-учасників війни. Режим аракчєєвщини. Військові поселення.
24. Розвиток капіталізму в сільському господарстві Наддніпрянщини першої половини XIX ст. Криза кріпосництва.
25. Зародження капіталістичного виробництва в промисловості підросійської України. Початок промислового перевороту (до 1861 р.).

26. Міста, внутрішня і зовнішня торгівля Наддніпрянщини в умовах становлення ринкових відносин.
27. Формування нових соціальних груп та зміни в структурі населення Наддніпрянської України в першій половині XIX ст.
28. Соціально-економічне становище західноукраїнських земель у складі Габсбурзької монархії (до 1848 р.).
29. Масова антикріпосницька боротьба на Наддніпрянщині та західноукраїнських землях. Легендарні селянські ватажки. Устим Кармелюк.
30. Історичні передумови формування опозиційних рухів проти царизму і кріпосництва в Росії.
31. Масонство як релігійно-етичний рух. Масонські ложі в Україні. «Малоросійське товариство».
32. Таємні антисамодержавні організації у військах Російської імперії: заснування, програмні вимоги, діяльність.
33. Підготовка офіцерами-декабристами державного перевороту в Російській імперії. Повстання Чернігівського полку.
34. Повстанці-декабристи та Україна. Історичне значення декабристського руху.
35. Польський визвольний рух на Правобережній Україні в 1830-х рр.
36. «Українське питання» в діяльності опозиційних та революційних організацій на Україні першої половини XIX ст.
37. Передумови і чинники політизації українського національного руху на Наддніпрянщині в середині 40-х рр. XIX ст.
38. Утворення і склад Кирило-Мефодіївського братства. Аналіз програмних документів.
39. Практична діяльність кирило-мефодіївців і репресії проти них царизму. Історичне значення товариства.

40. Тарас Шевченко і Кирило-Мефодіївське братство. Роль Т. Шевченка в українському національному русі.
41. Ідейні передумови революційної «весни народів» у Галичині.
42. Утворення і діяльність Головної руської ради (1848–1851 рр.) – першої політичної організації українців Галичини.
43. Загострення польсько-українських політичних взаємин у Галичині в 1848 р. «Руський собор».
44. Успіхи галицьких русинів-українців у культурно-освітній діяльності періоду «весни народів». Особливості національного руху на Буковині і Закарпатті в 1848–1849 рр.
45. Селянський рух і скасування панщини в Галичині, Буковині та Закарпатті.
46. Листопадове 1848 р. збройне повстання у Львові й наступ урядової реакції. Історичне значення революції.
47. Наддніпрянська Україна в умовах Європейської демократичної революції 1848–1849 рр.
48. Передумови, привід і початок війни. Напад англо-французького флоту на Одесу.
49. Воєнні дії в Криму та оборона Севастополя. Поразка Російської імперії.
50. Піднесення антикріпосницького руху під час Кримської війни 1853–1856 рр.
51. Загальні умови розвитку української культури в першій половині XIX ст. Початкова, середня і вища освіта на Наддніпрянщині та західноукраїнських землях.
52. Розвиток гуманітарної і природничої науки на Наддніпрянщині та західноукраїнських землях першої половини XIX ст.
53. Музичне, театральне й образотворче мистецтво.
54. Традиційно-побутова культура і звичаї українського народу.
55. Роль Церкви й духівництва в українському національному відродженні.

56. Німецькі, французькі та англійські мандрівники і вчені про Україну в XIX ст.
57. Російська громадськість про Україну (Малоросію) в XIX ст. Погляди науковців і громадських діячів у Росії на Галичину.
58. Основні джерела з історії України кінця XVIII – першої половини XIX ст.
59. Фахова література з історії підросійської України кінця XVIII – першої половини XIX ст.: основні дослідники, загальний аналіз праць.
60. Фахова література з історії західноукраїнських земель кінця XVIII – першої половини XIX ст.: основні дослідники, загальний аналіз праць.

Аналіз джерел

1. Літературна творчість І.Котляревського та її роль в українському національному відродженні.
2. «Історія Русів» як історично-публіцистичний твір.
3. Народознавча діяльність М.Максимовича та її роль в українському національному відродженні.
4. Фольклорна збірка П.Лукашевича «Малоруські і червоноруські народні думи і пісні».
5. «История Малой России» Д.Бантис-Каменського та «История Малороссии» М.Маркевича – перші фахові узагальнюючі праці з історії України.
6. «Відомість о руськом язиці» І.Могильницького.
7. «Руське (українське) весілля» Й.Лозинського.
8. «Русалка Дністровая» – перший опублікований фольклорно-літературний альманах західноукраїнських літераторів (аналіз збірки).
9. «Азбука і абецадло» М.Шашкевича та її роль в «азбучній війні» у Галичині середини 1830-х рр.
10. Наукова спадщина діячів «Руської трійці».
11. «Галицькі приповідки і загадки», упорядковані Г.Ількевичем.
12. «Руська правда» П.Пестеля.
13. Програмні документи й вимоги Товариства об'єднаних слов'ян.

- 14.Програмні документи й вимоги Південного товариства і Товариства об'єднаних слов'ян: порівняльний аналіз.
- 15.Програмні документи й вимоги Південного і Північного товариств: порівняльний аналіз.
- 16.«Книга буття українського народу» М.Костомарова.
- 17.Програмні документи Кирило-Мефодіївського товариства.
- 18.Програмні документи й вимоги Південного товариства і Кирило-Мефодіївського товариства: порівняльний аналіз.
- 19.Програмні документи й вимоги Товариства об'єднаних слов'ян і Кирило-Мефодіївського товариства: порівняльний аналіз.
- 20.Програмні вимоги Головної руської ради і Руського собору.

Питання з термінології

Поясніть зміст терміну, явища:

1. Національний рух.
2. Національне відродження.
3. Політизація.
4. Товарне виробництво.
5. Урбанізація.
6. Рентабельність.
7. Урочна система.
8. Модернізація.
9. Сервітути.
- 10.Інкорпорація.
- 11.Колонізація.
- 12.Абсолютизм.
- 13.Асиміляторська політика.
- 14.Централізм.
- 15.Федерація.
- 16.Панславізм.

17.Імперія.

18.Еволюція.

19.Опозиція.

20.Космополітизм.